

21-24

МАР-БЕЛГООБЩА-ТЕ-КОЛ
ДЕПОЗИТ
1936 г. № 5745

21-30

21

ВОИН
Създаде
... XV

**БЪЛГАРСКИ
ВОИНЪ**

— 1933 —

НАР. БИБЛИОТЕКА-ТИФНОВО
ДЕПОЗИТНИ
19..... г. №.....

БЪЛГАРСКИ ВОИНЪ

ГОДИНА XI 1933 / 1934 АПРИЛЪ

СПИСАНИЕТО ИЗЛИЗА МЕСЕЧНО
РЪКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ
РЕДАКЦИЯ — „ОБОРИЩЕ“ 2 — СОФИЯ

ПРЕДЪ НОВАТА ГОДИШНИНА

Съ настоящата книжка „Български воинъ“ започва своята XI годишнина. Създадено да дава на младитѣ добротолци хубаво и родолюбиво четиво списанието „Български воинъ“ и презъ новата си годишнина ще се стреми да бжде олицетворение на войнишката душа, на нейнитѣ чувства, купнежи и добродетели. Изобщо, ще бжде въ подкрепа на тѣхния духъ.

Очебийни бѣха дѣлата на българитѣ — започна преди десетъ години съ тия първи думи „Български воинъ“ — и по тѣхъ ние познахме себе си; научихме що е кадърень да направи бъл-

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

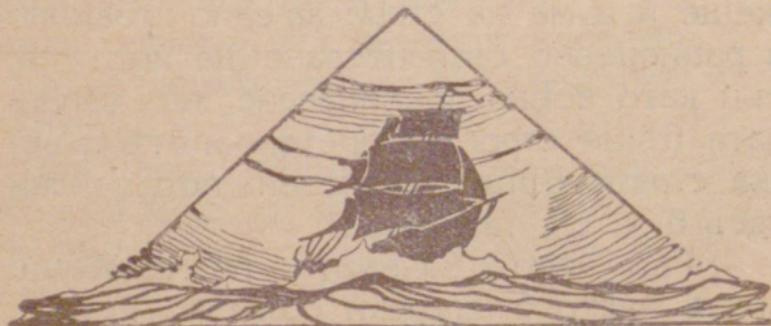
СЪОБЩАВАНЕ
НА
НАЦИОНАЛНАТА
ПРЕСНА СЛУЖБА

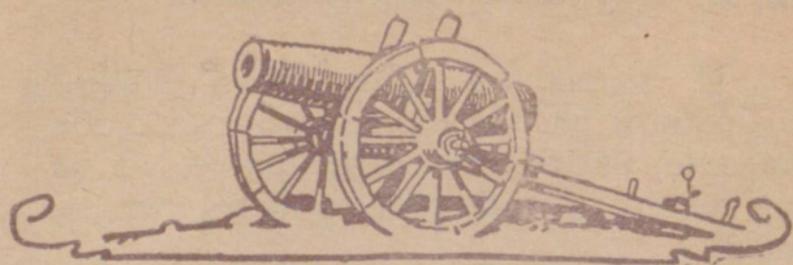
гарина, що могатъ да създадатъ сплотенитѣ братски сили. Въ сърдцата ни тогава кипѣше буйна радостъ, защото всѣки чувствуваше, че великото дѣло, за което още нашитѣ дѣдовци бѣха мечтали и работили, бѣше осществено. Но нашето величие се последва отъ падение. Въ нѣколко дни, отъ необятнитѣ висини на славата, ние паднахме въ дълбочината на пропастьта. Нещастие то бѣше страшно, то ни замая, *но България остана жива*. Днесъ тя зове всички българи да я издигнатъ. И всѣки, споредъ силитѣ си, съобразно подготовката, способноститѣ си и назначението, което му се дава, е длъженъ да работи за нея, за нашата мила майка България...

Цѣли десетъ години „Български воинъ“ работи въ тая насока. Цѣли десетъ години въ подкана за изпълнение на дълга къмъ родъ и родина. Цѣли десетъ години въ стремежъ, да се затрогнатъ колкото се може повече сърдца, въ стремежъ да се насочватъ погледитѣ напредъ къмъ свѣтло бждеще и назадъ — къмъ дѣлата и святата паметъ на загиналитѣ за родината.

И занапредъ „Български воинъ“ ще работи за по-скорошното пълно обединение на българското племе, за закрепването и добруването на българския народъ.

„Български воинъ“, който носи надеждна радостъ на млади и стари, ще работи за осъществяването на общия ни купнежъ: да доживѣемъ пълното благоденствие и процъвтвяване на България.

ЧЕРНАТА ГРАНИЦА НА БЪЛГАРИЯ

Чрезъ мирния договоръ отъ Ньойи България бѣше тежко засегната. При териториалнитѣ отстъпки на Сърбия тази последната прокара своята граница—повечето отъ стратегически съображения — напълно произволно, безъ да се взематъ и най-малко подъ внимание икономичнитѣ интереси на граничното население. Прорѣзани бѣха не само ниви, но и села, и дори отдѣлни къщи. Не можеше и дума да става за едно правилно и рационално стопанисване на имотитѣ, тъй като всѣко преминаване на границата бѣше строго запретиено и отъ сръбска страна бѣше установенъ полицейски часъ 6 ч. сл. пладне.

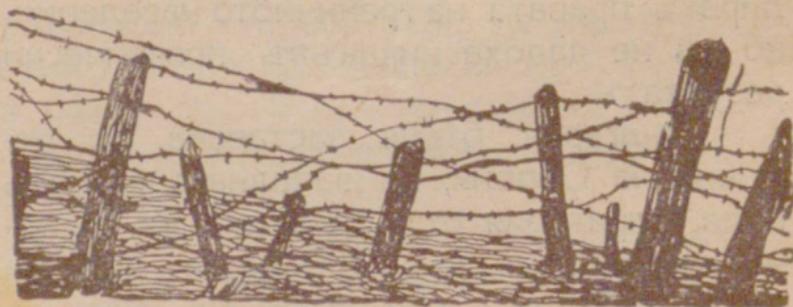
Тъй като границата преминаваше презъ чисто български области, естествено е, че ставаха сегизъ-тогизъ от-

дѣлни преминавания, па било то съ цель само да се посетятъ роднинитѣ. Но това бѣше възможно само на такива мѣста, кждето границата не бѣ преградена чрезъ бодливъ телъ, стрелкови окопи и др. препятствия, а именно въ зоната на Царибродъ. Сърбитѣ приложиха въ послѣдствие драконовски мѣрки, за да направятъ невъзможно всѣко съобщение между дветѣ страни, и отъ м. декемврий 922. г. до днесъ въ тая гранична областъ сж убити 292 българи, отъ които една голѣма часть на българска територия. Всичкитѣ изложения и протести отъ страна на България останаха безъ резултатъ. Обществото на Народитѣ не се реши нито еднѣжъ за една поправка. Наистина, образуваха се на нѣколко пжти смѣсени сръбско-български комисии, които трѣбваше да установятъ и регулиратъ правата на граничното население, но тѣ не дадоха никакъвъ практически резултатъ.

България бѣше заставена да отстъпи на Сърбия, на западната си граница, територия отъ 1,545 кв. км. съ едно население отъ 64,500 души. Трѣбва да се забележи при това, че тукъ се

насаеше за едно чисто българско население. Въ последнитъ години 20,000 отъ тѣхъ избѣгаха въ България като съ това усложниха още повече българската бѣжанска задача.

Останалата частъ отъ това население се угнетява и преследва съ всички сръдства отъ страна на сърбитѣ. Преди установяването новата граница въ отстъпенитѣ области, сѣществуваха 116 основни училища, 6 прогимназии и 1 гимназия съ 224 учители и 5892 ученици. Отъ всичко това днесъ нѣма никаква следа. Изгонени бѣха сѣщо и 42 български свещеници и замѣнени съ сръбски духовници, които не познаватъ българския езикъ. Къде оставатъ правата на малцинствата ?

ВЪЗКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО

ОТЪ КОД В.

Въ всички християнски народи 1900 години наредъ се празнува Христовото Възкресение. Деветнадесетъ вѣка вече людетъ се поздравляватъ съ Христосъ Възкресе — съ идването на Христосъ Богочовѣкътъ на земята, който проповѣдвѣ и умрѣ, за да възтържествува правдата, братолюбието и човѣщината.

Поздравляваме се днесъ, но мисълта ни се носи далечъ, тамъ дето на роденъ езикъ наши братя не могатъ да се поздравятъ съ Христосъ Възкресе! Тамъ, де часть отъ народа ни не знае що е свобода, правда, човѣщина, при тѣзи, които останаха задъ изкуственитъ черни граници, начертани отъ „културни“ християнски народи. Тѣ разпънаха преди 14 години единъ народъ, борящъ се за **свобода и обединение**, както нѣвга книжовци и фарисеи разпънаха Христа.

И днесъ тия велики народи, които съ подписа си раздѣлиха братъ отъ брата, синъ отъ майка и братя отъ сес-

три, празнуватъ Христовото Възкресе-
ние! Празнуватъ го и не желаятъ, а

и не чуватъ плача и риданията на роба и не могатъ поправи сторената грѣшка.

Тѣ не искатъ, защото имъ е по-добре да пируватъ върху гърба на роба. Сълзитѣ му сж подслада за тѣхното вино, плачѣтъ му е пѣсень за тѣхъ, а мжката му за рожденъ братъ — тѣхна радостъ.

Христосъ дойде на земята — той показва великото търпение и пжтя на спасението. Той възкрѣсна, за да покаже на човѣчеството, че потѣпкана правда вѣчно не сжществува.

Озарени отъ лжчитѣ на свѣтлото Христово учение, ние, последователитѣ му, наричащи се християни, трѣбва въ живота си да не изпускаме нито за мигъ неговия божественъ примѣръ.

Нека страданията не ни огорчаватъ и да не сломяватъ духа ни. Тѣхния край е близъкъ. Да имаме вѣра въ по-добро и свѣтло бждеще!

Той възкрѣсна, за да даде вѣра на слабия и роба въ свободата. Той възкрѣсна да покаже, че тѣлото могатъ да кжсатъ и върху него пиршества да правятъ, но да взематъ духа — не могатъ. Духътъ, който ни крепи и запази въ

пѣтвѣковното робство и ни изведе на спасителния брѣгъ, кждето изгрѣха лжчитѣ на свободата, духътъ, който днесъ ни носи при братята въ робство, за да ги поздравимъ съ Христовото Възкресение и имъ кажемъ: живъ е Богъ!

Не е далечъ деньтъ, когато отново ще грѣйне искрата на свободата и родината ще бжде единна, както е била презъ днитѣ на Симеона и Иванъ Асена II.

Търпете братя, защото самъ Христосъ търпѣ — калете и пазете духа си, защото той ще ни спаси.

— Христосъ Възкресе!

ВЕЛИКДЕНЬ

ОТЪ П. Г.

И въ тая ноць, тъй както лани,
черковенъ звънъ се вредъ разнесе,
и сякашъ пръсна грижитъ събраши
и всички поздравиха се засмяни
съ „Христосъ възкресе!“

И тръгнаха въ рѣде съсъ вошемици
— като свѣтулки тръпнещи изъ мрака —
крибраха се дома на върволицы
Великдена съсъ радостъ да дочагатъ...

И тоя пѣть, тъй както лани,
камбаненъ звънъ се вредъ понесе
и нигомъ богомолцитъ събраши
се поедравиха весели, засмяни
съ „Христосъ възкресе!“

ЕДНА СЛАВНА ГОДИШНИНА

ОТЪ ВЛАДИМИРЪ А. КАРЯМАНОВЪ

На 26. мартъ, т. г., се навършиха 20 години отъ превземането отъ нашата храбра войска прочутата и страшна дотогава Одринска крепостъ, защищавана въ продължение на нѣколко месеци отъ една 60 хилядна, упорита турска армия, командвана отъ единъ енергиченъ и храбъръ началникъ, какъвто бѣ Шукри паша. Обсадата и превземането на тая най-силна турска крепостъ откриха за всѣкога въ нашата военна история една отъ златнитѣ ѝ страници и ще говорятъ най-добре за храбростта и самопожертвователността на българския войникъ.

Както обсадата, така и последвалата я атака, обърнаха още на времето вниманието на цѣлия вѣоръженъ свѣтъ

и предизвикаха възхищение у всички приятелски намъ народи, както и на мнозина видни военни личности. Само нѣколко дни следъ превземането на тая прочута презъ вѣковетѣ крепостъ, представители на велики народи и армии, между които и бивши военни министри, дойдоха, за да се осведомятъ на самото мѣсто върху всичко това, що извърши младата и храбра българска армия, подъ тая, известна на цѣль свѣтъ, силна и непревземаема крепостъ.

Падането на сжщата крепостъ въ български рѣце, чрезъ единъ щурмъ, който не трая дори три дни, извика върха на възторга и радостъта не само на храбрата българска армия, но и на цѣлия български народъ. Съ дни ликуваха и армия и народъ, защото превземането на тая крепостъ за всички означаваше и края на войната съ турцитѣ, или по-скоро края на мжкитѣ и напрежението на цѣлия ни народъ, въ продължение на една нѣколкомесечна, упорита и кръвопролитна война, съ единъ вѣковенъ и силенъ противникъ.

Превземането на Одринската крепостъ съ щурмъ отъ храбрата българ-

мата официална сърбска власт, въ лицето на своя министъръ на войната и отъ трибуната на Скупщината, си позволи да изнасилва истината, съ цель да омаловажи и даже да анулира дѣлото на българската армия при обсадата и атаката на Одринската крепостъ.

Обаче, истината по превземането на сжщата крепостъ, чийто пробивъ стана изключително и само отъ български войски — храбритѣ ни полкове отъ източния секторъ, остава за цѣлъ свѣтъ само една, и тя е, че тая страшна крепостъ падна, главно, поради устремѣтъ, беззаветната храбростъ и самопожертвователностъ на българския войникъ. Понесенитѣ отъ него при тая атака около 10,000 души жертви, въ убити и ранени, сж най-доброто опровержение на сръбскитѣ лъжи и зависти.

Тия сръбски, официални и неофициални, неистини се опровергаватъ сжщо и по-силно и отъ самия командущъ сръбскитѣ войски подъ Одринъ, генералъ Ст Степановичъ, съ телеграмата му до командущия обсадната армия, генералъ Ивановъ, подадена на 13. мартъ 1913. год., или самия день на превзе-

мането крепостъта отъ българската войска, носяща № 1049 и съ следното съдържание: „Съ всичка жарь на братскитѣ чувства на сръбската армия, честитявамъ на войскитѣ отъ източния секторъ пробиването бронята на османското чудовище. Слава имъ.“

Най-доброто опровержение на сжщитѣ лъжи е и заявлението, изпратено до Щаба на българската армия отъ самия командантъ на Одринската крепостъ, Шукри паша, изпратено за публикуване своевременно до нашитѣ и чужди вестници, което гласи: „На 13. мартъ азъ се намирахъ съ щаба си на старото укрепление (Илдъръмъ), кждето ми бѣ квартирата. Следъ като навлѣзоха войскитѣ въ града отъ източния секторъ дадохъ сигналъ да се прекратятъ действията и следъ половинъ часъ се яви при менъ полковникъ Мархоловъ, командиръ на лейбъ гвардейския на Негово Величество коненъ полкъ, който престоля при менъ около единъ часъ. Следъ това, азъ съ двама офицери отъ гвардейския полкъ, заминахъ при генералъ Вазовъ, който се намираще на долния край на града, явихъ се при него и стояхъ около по-

ловинъ часъ. Съ генералъ Вазовъ, въ единъ автомобилъ, се отправихме къмъ моста, дето се намираше началникътъ на втора армия, генералъ Ивановъ, и следъ като престояхъ и при него около половинъ часъ, по сжщия редъ се завърнахъ обратно въ квартирата си и тамъ ми се каза, че нѣколко сръбски войници, заедно съ единъ майоръ, сж дохождали, но азъ не ги видѣхъ“.

Всички сръбски лъжи и подлости оставатъ за смѣтка само на тѣхнитѣ автори. Тѣ и днесъ иматъ за култъ лъжата и вѣроломството, на които се изгради и днешното имъ обширно кралство, което, както отиватъ работитѣ въ сжщото, порано, отколкото и най-добритѣ му приятели мислятъ, ще рухне, за обща радостъ на всичкитѣ му подвластни и подтиснати разнородни народи, въ това число и най-подтиснатиятъ и измжченъ народъ — македонскитѣ българи.

Празнувайки 20 годишнината на голѣмата българска победа, която ще буди навѣки въ сърдцата и душитѣ на всички българи гордостъ и вѣра за едно по-добро и славно бждеще на цѣлокупния български народъ, нека отда-

демъ благовейно почитъ и вѣчна слава на падналитѣ и живи днесъ герои отъ обсадата и атаката на Одринъ, които, съ изобилно пролѣтата си кръвь и съ непосилнитѣ си усилия покриха съ слава българското име по цѣль свѣтъ.

Нека храбростъта, самопожертвователностъта и силната обичъ къмъ България на хилядитѣ наши герои, паднали подъ Одринската крепостъ, за осъществяването идеалитѣ на цѣлокупния български народъ служатъ за примѣръ и назидание на днешната българска младежь, та, преизпълнени съ още по-голъма обичъ къмъ своята родина, да работятъ денонощно и неуморно за поскорошното освобождение на поробенитѣ ни братя отъ Македония, Тракия, Добруджа и Западнитѣ покрайнини и за обединението на цѣлокупния български народъ въ една мощна, велика и щастлива България.

ИДЕ ДЕНЬ

ОТЪ Т. СТ. АВРАМОВЪ

Бавно се спускаше и последния есененъ день, пропитъ отъ гжсти дъждовни мъгли. Намусенъ и нерадостенъ стърчеше гордия Балканъ. Плачеха дръвчетата по изгубено лѣто. И редѣха се една следъ друга мечти за новъ животъ. Следъ толкова мъки и страдания, нѣмаше ли пакъ да дойде желаното щастие за българското племе?

И Свѣтовната война наново помрачи горда България.

Ето мракътъ, който наново роди надеждата за нови свѣтли бждни дни, когато и България свѣтла и велика, ще разнесе своето свещено слово:

— Азъ съмъ господарь на Балканския полуостровъ, гордия Балканъ е мой синъ! По него вихрено се носѣ борбата за свобода презъ нѣколко тъмни столѣтия

Ще дойде тоя день и всѣки ще се намѣри въ родния си кжтъ.

И само тамъ всѣки ще получи истинена радостъ и високо ще каже:

— Родихъ се азъ и порастнахъ тукъ, де грѣе свѣтло слънце! Тукъ усетихъ милувка сладка: „За България, си не, милѣй!...

Тукъ чухъ майчина пѣсень, тукъ познахъ майчина милувка...

Ще дойде день. Ще настане всъде пролѣтъ.

Никога, никога нѣма да остане и поменъ отъ тъмнитѣ мъгли.

Тогава планини и балкани ще отекнатъ наново българска речъ.

Българската речъ, която Иванъ Вазовъ бѣше възпѣлъ съ думитѣ:

Обичамъ те, роденъ езикъ,
ту гъвкавъ, ту твърдъ, като каменъ,
елмазень, живъ изразъ и кликъ
на мисълъ, на блѣнъ, на духъ пламенъ...

ПОДЪ ОДРИНЪ

ОТЪ Д. А.

Това, което ще разкажа стана точно преди двадесетъ години. Въ началото на м. февруарий 1913. г. ние чувствувахме вече, че скоро ще дойде заповѣдъ да атакуваме крепостъта. Нѣма защо да скривамъ, че всички трѣпнѣхме отъ мисълта, че ще водимъ атака срещу една тѣй силна крепостъ. Кой можеше да знае какви препятствия ни чакатъ? Ние слушахме за голѣмитѣ боеве, които сж ставали подъ крепоститѣ Плѣвенъ и Портъ-Артуръ, и какъ руси и японци не могли да ги превзематъ. А Одринъ е по-силна крепостъ отъ Плѣвенъ и отъ Портъ-Артуръ. . . . Бѣгълцитѣ отъ крепостъта (главно гърци и българи — войници въ турската войска) ни разказваха, че около укрепленията имало изкопани „вълчи ями“, имало мини, фугаси и какви не още препятствия. Около с. Кара-Юсуфъ нашитѣ пионери приготвиха учебно поле съ

стрелба. Тогава ние се сърдѣхме на нашитѣ артилеристи.

— Защо само предизвиквате, а не стреляте да ни защитите, когато ни биятъ? По-добре мълчете, или съвсемъ се махайте отукъ?

— Но ние сме длъжни да се подготвимъ, оправдаваха се артилериститѣ. Ще дойде времето му и вие ще видите какво можемъ да направимъ за васъ...

На 24./11. мартъ дойде заповѣдта за атаката. Ротниятъ командиръ заповѣда да се готвимъ за нощна атака на турската предна позиция при височинката Малъ-тепе, която стърчи на около хиляда крачки предъ насъ. Ще атакуваме утре сутринята, безъ стрелба, съ изненада. Раздадоха ни хлѣбъ, патрони, стегнахме ножове, матерки да не дрънкатъ, и болшинството написахме по нѣколко прощални реда до домашнитѣ си... Шегали ли е, да отивашъ въ атака на крепостъ?

Ние бѣхме възбудени, нервни, но решени на всичко, защото знаехме, че други изходъ нѣма. Ние трѣбваше да вземемъ Одринъ на всѣка цена. Ако вземемъ, войната е свършена, а не ус-

пъемъ ли — голѣмо нещастие чака цѣла България. Ние трѣбва да победимъ! Ние знаемъ, че за насъ нѣма изборъ и затова отиваме смѣло въ бой — на животъ или смъртъ!

А страшень е българина, когато иска да победи на всѣка цена. Нѣма противникъ, който може да излѣзе срещу него.

Въ утринната дрезгавина на 25. мартъ, ние се понесохме срещу турскитѣ окопи и въ нѣколко минути само ние, стѣпкахме и прегазихме теленитѣ имъ мрежи, като нѣкакви драки и сякашъ пометохме турцитѣ. Ние вървѣхме като хала въ гѣсти, стройни редици, мълчаливо и не спирахме предъ турскитѣ куршуми, които ни посипаха като градъ. Когато съгледаха тъй близо предъ себе си лъсналитѣ наши ножове, турцитѣ изтрѣпнаха, стрелбата имъ стана рѣдка и се втурнаха да бѣгатъ или се предаваха. Ние се спуснахме по следитѣ имъ, минахме край две оставени турски орждия и продължихме да вървимъ все напредъ, докато на около 1—2 километра отъ насъ, израстнаха фортоветѣ на крепостта. Предъ тѣхъ лъщѣше широко

ката телена мрежа... Ето ни вече изправени лице срещу лице съ страшната крепостъ, която мълчаливо и грозно стърчеше предъ насъ...

Докато ние гледахме още смутени тази картина, турската крепостна артилерия започна да ни засипва яростно съ гранатитѣ си. Димъ, прахъ, викове...

За мигъ ние помислихме, че сме изоставени и забравени тукъ. Ето тогава „умразнитѣ“ наши артилериисти заговориха. Но тѣ заговориха съ такъвъ силенъ гласъ, че само следъ половинъ часъ турската артилерия преградна, а после замлъкна съвършено...

Ние започнахме да надигаме глави. Надъ турскитѣ позиции около фортоветѣ имъ бѣ слѣзълъ самъ сатаната — тамъ вальше градъ отъ гранати и шрапнели. Черенъ облакъ отъ прахъ и димъ се издигаше до небето и въ този облакъ се виждаха само свѣткавицитѣ отъ прѣсканията на нашитѣ шрапнели и гранати. Единъ страшенъ тътнежъ отъ прѣскания се слушаше оттамъ. . . Въ мигъ ние простихме на нашитѣ артилериисти за

досегашнитѣ ни страдания и викахме „ура“ за тѣхъ.

Цѣлъ день не престана тая страшна стрелба. Нашитѣ батареи разрушаваха турскитѣ укрепления и голѣми парчета отъ земя хвърчеха въ въздуха. Ние престанохме да се боимъ вече отъ тия страшни фортове.

Жива душа се не виждаше никжде по цѣлото бойно поле или по турската позиция. Всичко бѣ замрѣло и като вкаменѣло. Предъ насъ лъщѣше на слънцето широката телена мрежа, която трѣбваше да минемъ, за да стигнемъ до турскитѣ фортове. По мрежата падаха гранати и я разрушаваха. Но фугаситѣ, вълчитѣ ями... Ние ги не виждахме, не знаехме где сж и не се боехме отъ тѣхъ.

Презъ нощта ние стигнахме до теленитѣ мрежи, прерѣзахме ги и се втурнахме въ трапа на форта Айджи-Юлу.... Тукъ намѣрихме само нѣколко премрѣли отъ страхъ турци. Около насъ продължаваха да прѣцятъ още гранатитѣ на нашата тежка артилерия и пречеха на турцитѣ да се доближатъ и да ни конгъръ-атакуватъ.

На разсъзване ние съгледохме въ

далечината, че ни идватъ на помощъ нѣколко наши полски батареи. Тѣ размахваха камшици и просто хвърчеха къмъ насъ. . . Тогава едно силно „ура“ се понесе отъ хиляди гърла.

Турцитѣ съгледаха нашитѣ батареи и отъ околнитѣ окопи се изсипа градъ отъ куршуми и гранати върху тѣхъ. И ние открихме стрелба, за да помогнемъ на нашитѣ артилеристи, но все пакъ мнозина отъ тѣхъ загинаха славно въ тази невиджана артилерийска атака. Улученитѣ коне се оплитаха въ вжжетата и орждията спираха, но другитѣ орждия се носѣха въ кариеръ и викаха „ура“.

Изглежда, че турцитѣ се смразиха отъ тази невиджана и нечувана смѣлость, а ние бѣхме готови да прегърнемъ отъ радостъ и гордостъ топове, хора и коне. Нѣколко батареи стигнаха на около 300 крачки отъ насъ, предъ самата телена мрежа и верига. Започнаха да стрелятъ.

Ние не можахме повече да изтърпимъ въ тѣсния фортъ, сега ние трѣбваше да помогнемъ на нашитѣ славни другари артилеристи. Почти едновременно нѣколцина отъ офицеритѣ извикаха:

— Хайде момчета, напредъ, ура! — И

нѣколко стотинѣ души отъ 10. и 53. полкове се втурнахме къмъ турскитѣ окопи на югъ отъ насъ и повалихме где кого стигнахме...

Отвсѣкжде, като отъ земята изникнаха наши роти и се понесоха напредъ. Отвсѣкжде се слушаше „ура“, трѣсъци отъ гранати, пушки и картечници, смѣсени съ голѣмитѣ експлозии на барутнитѣ складове въ града, които турцитѣ сами подпалваха...

Подиръ половинъ часъ всичкия този трѣсъкъ на нашия фронтъ утихна. Чуваше се само далеко отъ насъ боя на южния и северния фронтове около крепостъта. Полковитѣ музики бѣха излѣзли върху превзетитѣ фортове и свирѣха народния химнъ, Шуми Марица; погледътъ на всички бѣше устременъ въ лъснатитѣ минарета на Султанъ-Селимъ джамия, която бѣ най-после предъ самитѣ насъ...

Ние още не вѣрвахме, че бѣхме вече господари на страшната крепостъ, че Одринъ бѣ вече нашъ.

Изминаха вече двадесетъ години отъ тази славна дата. Следъ Одринъ, ние се бихме и побеждавахме и по каменис-

титѣ македонски чукари и по равнитѣ добруджански полета. Нашата родина преживѣ и други славни дни, но дойдоха и нещастията. Ние изгубихме много скъпи земи, изгубихме и Одринъ... Но одринската победа ще си остане завинаги наша гордостъ, за нея ще говорятъ поколѣнията и ще пише историята. Нея никой не може да ни я отнеме!

Вървайте ме, млади другари, ще дойде день, ще се съвземе пакъ този хубавъ нашъ народъ, ще излѣкува своитѣ дълбоки рани и ще изгрѣе отново неговага свѣтла звезда!

РАЗПНИ ГО !

отъ д. ч.

Това бѣше много отдавна.

Върбитѣ позеленѣха, цъвнаха и наведоха чела. Рѣката, кротка и бистра, пълзѣше надолу. Земята благоухаеше. Бѣше пролѣтъ.

По неравния пѣтъ, посѣянъ съ остри камъни и бодливъ пѣсъкъ, се тълпѣше народъ. Поради навалицата, съ мъжа се виждаше какво става. Чуваха се само яростни викове :

— Разпни го, разпни го !

Разярени и зли, доволни и безумни, пияни и заблудени, тѣ блѣскаха единъ Босоногъ, въ окжсана одежда и златисти коси. Приведенъ на две, Той влачеше тежкъ кръстъ, а отъ челото му капѣше свѣтла кръвъ.

Кълна се: — Той бѣ сжщиятъ — Човѣкътъ съ небесния погледъ и великото сърдце.

— Осанна !

Той бѣ сжщиятъ, комуто добритѣ обсипваха пѣтя съ цвѣтя и постилаха дрехитѣ си предъ нозетѣ му.

Той бѣ сжщиятъ, който изгони търговцитѣ изъ храма.

Защо ли го биеха сега? Защо ли крещѣха:

— Разпни го! Разпни го!

Разбрахъ: отъ покрива на своя мраморенъ палатъ, единъ въ скжпи одежди гледаше и съ бѣсни ржкомахания даваше знакъ на тълата.

* *

* *

Слънцето бдѣше отъ висинитѣ като уплашено око.

На върха, кждето се извиваше пжтя, тълпата се спрѣ. Босоногиятъ се залюлъ и падна. И повече не можа да мръдне. Напраздно бѣха ударитѣ съ бичове, напраздно бѣха ругатнитѣ. Той не мърдаше. Тогава единъ отъ тълпата взе кръста и му помогна да го изкачи до Голгота...

Издигнаха три кръста и приковаха къмъ тѣхъ Босоногия — въ срѣдата — и отъ дветѣ му страни двама разбойници, за прицелъ на вѣтроветѣ и сборище на дивитѣ птици...

Тълпата се превиваше отъ смѣхъ.

Буря се изви. Свѣткавици блестѣха въ небосклона. Гръмъ и молнии тресѣ-

ха земята. Кръстътъ се люлѣеше, но не падна. Наоколо ехтѣха подигравки:

— Ако си синъ Божи, слѣзъ! Спаси се!

„ . . . КЪМЪ ГРОБА ОТИВАХА ТРИ ЖЕНИ . . . ”

Ала Босоногиятъ ги гледаше отъ
кръста съ благостъ и кротостъ

* *

* *

Презъ нощта снеха Босоногия отъ кръста. Сърдцето му бѣ прободено съ копие, устнитѣ извити въ блага усмивка, Бѣше жълтъ и студенъ. Положиха Го въ камененъ гробъ, а надъ гроба поставиха тежка плоча. Страхуваха се отъ прободеното сърдце и промушенитѣ длани. И страхътъ не минаваше.

Въ Иерусалимъ първосвещеницитѣ заседаваха...

* *

* *

Това бѣше много отдавна. Рѣката, кротка и бистра, пълзѣше надолу. Върбитѣ тръпнѣха съ наведени чела. Земята изпущаше горещи и тежки въздишки.

Отдавна бѣше...

Къмъ гроба на Босоногия отиваха три жени. Стражата ги посрѣщна ужасена. Гробътъ бѣ празенъ. Тѣлото на Босоногия го нѣмаше. Научиха, че въ дванадесетъ часа Христосъ бѣше възкрѣсналъ И женитѣ се върнаха. Но тѣ не влѣзоха въ града. Седнаха подъ сѣнчестия кедъръ и дълго слушаха пѣсента на далеченъ невидимъ хоръ:

— Христосъ Възкресе...

ВЪЗКРЕСЕНИЕ

ОТЪ Д. РАЛЕВЪ

Понесе кръста Той саминъ
къмъ стръмната Голгота, —
наричаха го Божи синъ
и царя на доброто.
Години много отъ тогазъ,
легенда туй не бѣше, —
въ единъ уречень тѣженъ часъ
Христосъ на кръсть висѣше.
И не потръпна ни за мигъ
душата му отъ злоба,
ала отъ тоя часъ великъ
надъ насъ витай прокоба.
Че хората не бѣха зли,
но злото ги надмогна, —
забива злото въ насъ стрѣжи,
кой може ни помогна?
А стана чудо, съ него Богъ
показа своята сила, —
нощта бѣ тъмна като въ рогъ,
луната бѣ се скрила.
Отъ кръста святото тѣло
рже на близки снеха,
но туй е нѣкога било —
години отлетѣха.
Край каменния гробъ свещень
тревога бѣ голѣма —
пристигна конникъ младъ, смутень:
„Христосъ го вече нѣма!“
Вестята за чудото навредъ
се още въ тоя мигъ разнесе.
Изъ цѣлия зарадванъ свѣтъ
понесе се: „Христосъ възкресе!“

КИТНИШКАТА КРЕПОСТЪ

РАЗКАЗЪ ОТЪ К. ИВ.

Бѣха настѣпили горещи безводни дни. По небето отвреме-навреме се носѣха перести облачета, но и презъ тѣхъ лжчитѣ жарѣха немилостиво. Единъ день изъ Китница се разнесоха плахи викове :

— Еничери! Еничери!

Тая вестъ мина отъ уста на уста и всичко живо изтрѣпна. Настана страшенъ смутъ.

— Ехъ! — въздишаха едни — не ни отмина страшното зло! Тѣ сж запрашили вече изъ друма и ще налетятъ върху насъ. Господи, закриляй ни!

Бацитѣ, изтрѣпнали при мисълта, че скоро може би еничеритѣ ще се погаврятъ съ тѣхната невинна челядь, се суетѣха насамъ-натамъ и се сърдѣха на своята безпомощность. Нѣкои отъ стар-

цитъ се бѣха дотолкова уплашили, че навлизаха дори въ олтара. Неусмиримъ страхъ бѣше вселила у тѣхъ познатата имъ безумна яростъ на еничеритѣ. А майкитѣ? А тия, които криеха въ утробитѣ си своитѣ незрѣли рожби? Мразъ ги бѣше смразилъ посрѣдъ лѣто. Клетии, изплашени, тѣ треперѣха предъ туй, което бѣха слушали да се разправя за еничеритѣ: че тѣ разсъбличали голи женитѣ, че разсичали майчинитѣ утробии и разкъсвали плодътъ на две.

Отвсѣде се трупаха люде и съ за-таени викове чупѣха ржце отъ жалъ срѣдъ прашната стѣгда. Слънчевъ зной трептѣше изъ въздуха. Вой на псе прозвуча надалеко. Дали не бѣ поличба? Нѣкой притича:

— Наближили! Идатъ! — и припна къмъ рида да види дали сж се задали.

Другъ единъ, по-предвидливъ, дотича, дигна ржка и извика:

— Братя, вестъта стигна до насъ, но въ Герена дали я знаятъ? Трѣбва да имъ обадимъ! — и той мигновено яхна единъ конь и препусна натамъ.

Въ това време отъ баира се спусна момъкътъ, що бѣ видѣлъ наширъна

длъжъ дали идатъ еничеритѣ.

— Е, какъ е? — запита го единъ.

— Нищо се не вижда. Но знамъ ли, всѣки мигъ тѣ може да ни нападнатъ. Тия псета не знаятъ що е страхъ отъ Бога. Да се не маемъ, братя. Веднага всичкитѣ мжже да завзематъ крепостъта!

Въ тоя мигъ се спуднаха двамина китничани и нададоха викъ:

— Спасявайте се, братя! Идатъ! Еничеритѣ идатъ!

Тая вестъ смути още повече тълпата. Нѣкои започнаха да се озъртатъ, като посочваха къмъ пжтя, кждето бѣха се надигнали кълба отъ прахъ.

Не бѣше сигналъ още конникътъ въ Герена, когато яздачитѣ, препускайки изъ равнината, се приближиха до Китница. Но всички се бѣха изпокрили. Селото бѣше опустѣло. Не се виждаше жива душа. Така бързо врѣхлетѣха еничеритѣ, че на китчани не остана време да завзематъ крепостъта.

Изпокрилитѣ се люде се питаха: „Де е сега Герай войвода, да даде отпоръ на враговетѣ?“ Неустрасимъ бѣше Герай войвода! Далечъ оттука, той бѣше влизалъ не единъ пжтъ въ бой, редомъ

съ царскитѣ дружини. Съ не една юнашка рана на гърди, той се биеше, та царю царството да брани отъ вразитѣ.

Калето стоеше пусто... Никой не бѣ успѣлъ да влѣзе въ него. Въ гърдитѣ на китничани бѣше легнала голѣма мжка. Тѣ треперѣха при мисълта, че ще изпитатъ грубостта на тия страшни гости, тръгнали за мѣсть и плячка.

Откъмъ рѣката се понесе глухъ конски тропотъ. Тѣ сж! Затупкаха въ мигъ сърдцата на изпокрилитѣ се китничани. Само незнайно чудо можеше да ги спаси отъ позорна смъртъ.

Внезапно нѣкой се подаде на единъ прозорець и завика:

— Я вижте! Излѣзте! Не сж еничери! Елате! Това е дружината на нашъ Герая...

Излѣзе вънъ

— Герай! Герай! — започна да се разнася тоя викъ отъ домъ на домъ.

Радостъ смѣни страхътъ. Всѣки зина да каже нѣщо, да похвали Герая, който като хала бѣше пристигналъ съ момчетата си. Обградиха го. Мѣтналъ на рамото си тежъкъ буздуганъ, той

застана срѣдъ събрания народъ и бащински нададе гласъ:

— Братя, разбрахъ, че вече и при васъ е стигнала вестъта. Но се и зарадвахъ, че още не сте привели къмъ земята очи. Горе главитѣ, макаръ че и предъ васъ не мисля да крия истината: азъ самъ видѣхъ какъ еничеритѣ люто сразиха царъ Шишмана. Сразиха го, но не убиха у българина смѣлостъта, защото никога, дори и съ смъртъта на царя, не гине цѣлъ народъ. Не се бойте! Ще усмиримъ агарянитѣ. Тамъ отъ калето ще имъ дадемъ отпоръ, ако нападнатъ.

Бързо затекоха днитѣ за китничани. Скоро тѣ дочакаха и часа, когато по сжщия бѣлъ пжтъ се дигнаха наново облаци прахъ! Еничеритѣ врѣхлетѣха, но дружината на Герая ги спрѣ предъ крепостъта. Съ новъ устремъ тѣ нападнаха калето, но напраздно. Защитницитѣ на калето не се боеха отъ смъртъта и бѣха готови да водятъ борбата день и нощъ само и само да не посрамятъ и тукъ Герай войвода. Скрити задъ бойницитѣ, тѣ всѣваха съ лжковетѣ си страхъ у вразитѣ: не имъ даваха да се

Герай отъ дивия имъ напоръ. Безсла-
венъ и сраменъ бѣше края на битката
за правовѣрнитѣ, а за Герая тя бѣше
новъ успѣхъ и слава. Той рече:

— Каквото ще да става, момчета,
но ще устоимъ докрай! Туй, що е необ-
ходимо, има — ето: стрели и копия, храна
въ изобилие. Една едничка грижа имамъ
азъ: духътъ ви завинаги да си остане
все бодъръ и несломимъ, както сега. Тоя
духъ не веднѣжъ е смущавалъ вразитѣ.
И днеска тѣ ще се явятъ предъ паша-
та съ нерада вестъ: „Паша ефенди, не
се предава твърдината! Готови сж да
измратъ, но не се предаватъ.“ Пашата
ще имъ викне: „Главата имъ смачкайте,
но влѣзнете въ крепостъта! Какво стои-
те? Или имъ се боите? Избийте тия
върли псета и презъ тѣлата имъ влѣз-
нете въ крепостъта!

Войводата спрѣ задъханъ. Обърса
потъта си.

— Да викне! Нека викне! — отвър-
наха му двамина. — Каквото ще да казва!
На думи всичко е лесно. Но не леко —
макаръ да се пашата мръщи — се пре-
върщатъ въ дѣла думитѣ. Да се пове-

селимъ момчета, че пакъ завардихме крепостъта...

Олекна на момчетата. А въ това време пашата очакваше еничеритѣ въ своя шатъръ. Но тоя пжтъ тѣ не посмѣха да се явятъ предъ него... Весдень кроиха, решаваха и най-после се съгласиха да се не връщатъ тамъ, докато съсъ сила или съ хитростъ не сломятъ упорството на Герая.

Главатарътъ на еничеритѣ изпрати четирима отъ тѣхъ въ Герена, за да доведатъ отъ тамъ нѣколцина геренчани, или да разбератъ отде ще може най-лесно да се превземе крепостъта. Още отдалечъ предъ очитѣ на четворицата се откриха колибитѣ по върха. Заизкачваха се и щомъ преминаха ридътъ предъ тѣхъ се бѣлнаха кжщята на селото. Рѣката бучеше силно. Предъ очитѣ на еничеритѣ внезапно се откри разпрострѣно току-що прано платно. Наредени край платното, превили кръшенъ станъ, нѣколко девойки го разстилаха върху тревата.

— Ей, моме! — извика единъ отъ еничеритѣ.

Не го чува — рѣката бучеше изъ

Девојката рече да се наведе къмъ платното безъ да отговори, но еничерътъ я дръпна за ржката:

— Кжде? Стой! Не пипай платното, а отговори на това, що те питамъ!

Меглена се изправи, усмихна се и изтегна снага. Погледитѣ на четиримата бѣха отправени въ нея. Хубостъта на Меглена сякашъ ги замая. Па и мома за приказъ бѣ Меглена! Лицето ѝ бѣше озарено отъ благость и чиста усмивка. Въ устата ѝ — като нанизъ отъ мъниста — блѣстѣха равнитѣ ѝ зжби.

— Я, чуй! — издума стариятъ. — Здраво се Китница държи. Но ти ще ни кажешъ откжде да влѣземъ въ калето. Той улови ржката ѝ и я подкани: За награда ще те представимъ предъ пашата, ако ни обадишъ отде да влѣземъ въ крепостъта.

— Отде да знамъ! — отвърна Меглена. Той изви ржката ѝ:

— Ще кажешъ! Ще кажешъ или ще опръскашъ съ кръвта си ей тоя ятаганъ! — И издигна ятагана надъ главата ѝ, веднага казвай! Откжде ако нападнемъ, оня обесеникъ ще даде калето? Не знаешъ ли такова мѣсто?

— Не знамъ.

— Какво? Не знаешъ ли? Знаешъ,
знаешъ, но искашъ да спасишъ Герая!

„... Щомъ чу това име Меглена потрепна...“

Щомъ чу това име Меглена потрепна. „Герай“ — прошепна тя на себе си

Меглена. Тоя пиръ, на който тя даде завършекъ я ъвсемъ съкруши, окраде моминство, свѣсть и радость. . . Неправимъ бѣше сторения вече грѣхъ. . . Измами я Герай войвода и никога вече не проводи да я повикатъ, както бѣше ѝ обещалъ въ оная нощъ. И тя започна да крѣе безутешна. . . .

— Стига! Ставай! — рече еничерътъ. — Е, казвай?

Меглена трепна предъ тайнствения гласъ, който ѝ зашепна: „Предай калето! Недей мълча. Предай калето, де Герай войвода се брани геройски...“ Ала и други гласъ захвана да я кори: „Какво ще направишъ? Съ предателство ли искашъ да съборишъ ти твърдината на Герая?“ Сякашъ нѣщо я замая. . . . Но първия гласъ пакъ започна да я увещава: „Дойде очаквания часъ да си отмъстишъ на Герая за нанесения позоръ. Отмъсти му! Веднага имъ съобщи отде да нападнатъ крепостъта, какъ да я превзематъ. Не се бави!“

Рѣката течеше бързо, а Меглена я наблюдаваше какъ разпѣнена се бие въ остритѣ скали — да заглуши като че ли и съвѣстьта ѝ, но напраздно. Щомъ

еничерътъ повторно рече: „Казвай не скривай! Иначе обречена си на смъртъ!“
Тя промълви:

— Затамъ потаенъ кжтъ не води. И мжчно май нѣкой би могълъ да сломи Герай войвода, съ насилие! Сторете така, че момчетата сами да ви се предадатъ. Нѣма да падне иначе тая рать...

— Но какъ? Съ какво? — и очитѣ имъ заискрѣха.

Меглена посочи смѣло съ ржка нагоре и съ ненависть рече:

— Хе, тамъ, отъ онявисокъ върхъ се спуща бързия потокъ, презъ крепостъта що преминава. Отбиете ли го въ страни, не ще е нуждно да обсаждате калето... Ще почне жажда да ги мжчи и тѣ щатъ — не щатъ, ще предадатъ крепостъта, преди да почнатъ да измиратъ...

Щомъ чуха тая вестъ и четирмата извърнаха надире лукави взори. Нѣмаше вече за какво да се бавятъ. Въ простора още горѣше жаръкъ день.

Макаръ че поради умората, на еничеритѣ се искаше да поостанатъ тукъ, тѣ веднага поеха надире, за да зарадватъ часъ по-бърже и другитѣ. Тѣ знаяха, че ще просияе лицето на пашата,

щомъ падне и Герай въ нозетѣ му да моли за прошка и пощада. Нѣколцина отъ еничеритѣ, радостни отъ тая вестъ, що имъ донесоха пратеницитѣ, скритомъ се понесоха нагоре, излѣзоха надъ крепостъта и незабелязано преградиха пж-тя на потока и отбиха буйната вода въ едно затънтено дере. И щомъ слънцето наново изгрѣ надъ обсаденитѣ китничани, тѣ изтрѣпнаха като сразени въ крепостъта: кой зълъ духъ ги бѣше лишилъ презъ нощъта отъ буйния потокъ? Дали не ги наказваше Господъ за доблестъта имъ къмъ родъ и близки? Гледаха се единъ другъ слисани. Предателство ли бѣше това? Нито за мигъ пресъхналия имъ езикъ не изказа такава мисль — така братъ—брата не наказва! Но кой? Кой бѣше извършилъ това? Сами да сж узнали еничеритѣ? Но какъ? Едва ли. . . Ала Герай не падна духомъ. Той чуваше какъ въ гърдитѣ му бие юнашкото сърдце. Събра китничани и ги подкани да се не плашатъ.

— Та нима Богъ ще ни забрави отъ своитѣ простори? — рече имъ той. — Той самъ ще прати дъждъ намѣсто слънчевъ пламъ. Ще напълнимъ съ во-

да кладенцитѣ, ще преодолѣемъ жаждата. . .

Ала безмилостното слънце не спираше да грѣе отъ нагорещения сивъ сводъ. Герай войвода тръгна да обходи калето, да види страшната беда, що бѣ обхванала отсамъ зида налѣгалитѣ люде. Жални викове се носѣха къмъ него. Непрестанни писъци му подкосяваха краката и караха сърдцето му да се свива отъ страшна мжка. . . Смръщи се челото му. Безпомощни майки, съ вдигнати въ ръце невръстни рожби, го зовѣха:

— Ела насамъ, ела! Едва ли ще познаемъ вече утеха — на жестока смъртъ сме обречени и безъ това, но по-добре е отъ братски ударъ да умремъ, отколкото съ позоръ въ ръцетѣ имъ да паднемъ. . .

Нѣкои пъкъ треперѣха отъ отчаяние, катерѣха се по стѣнитѣ, оставяха тамъ своитѣ рожби и се хвърляха надолу. . .

— Боже! Господи! Закрилай ни! — Чуваха се гласове отвредъ.

Но какъ? Съ какво може да имъ даде утеха Герай? Жаждата почна по силно да ги измъчва. Всѣки лжчъ имъ

пронизваше като че ли сърдцата. Нито за мигъ не се смили надъ тѣхъ небето. Разстлало огненъ плащъ навредъ, то жарѣше и крепостъта, безъ да се смири яростъта на огнената му закана. Незнайна рана-горѣше въ гърдитѣ имъ. Убиваше ги жаждата. Едвамъ се движеха насамъ-натамъ да дирятъ глътчица вода. Но де я? Дъждъ не се излѣ. Отиваха отъ зле по-зле. Гърлата имъ изгорѣха отъ жажда, ала последната вода бѣ глътка по-глътка пресушена. Скжтанъ, останалъ бѣ единъ кърчагъ съ вода, за първия юнакъ що прималнѣй отъ жажда.

— Дайте, братя, кърчага на войводата? — извика нѣкой.

Но Герай отказа:

— Не! Не едно зло еме дѣлили ние! Носете на другитѣ и утолете децата най-напредъ. . .

Ала нито единъ не пожела да пие. И върнаха се пакъ при него:

— Не щатъ, войводо! Не прилѣга, казватъ, войводата да жадува. Не, това не може. Дошло до глава ще теглимъ заедно.

Тогава Герай войвода се изправи, издигна кърчага и, безъ да го слага до

21

... УБИВАШЕ ГИ ЖАЖДАТА ...

ще измремъ отъ жажда въ горещина-та. . . Ще трѣбва да се предадемъ зарадъ децата. . . — И той се метна върху стената откъдето заговори съ пресипналъ гласъ:

— Добре, решихме да отворимъ, да се предадемъ, ала отъ насъ да не пострада никой. . .

— Хайде! — се обади единъ еничаринъ. — Предайте се, предайте се, безъ страхъ. . . Знайте, че пашата е издалъ повеля: да не пострада отъ главитѣ ви нито косъмъ. . . Хайде!

Чакъ тогава Герай се спусна доле.

— Ставайте! — рече той на налѣгалитѣ. Тѣ обещаха да запазятъ живота на всички ни. Отворете вратитѣ!

Еничеритѣ нахълтаха въ крепостъта. Проектна остъръ рогъ и скоро буйния потокъ рукна съ бѣсна сила — бѣха го отбили наново въ крепостъта... Щомъ еничеритѣ нахлуха вътре, започнаха да разпореждатъ като въ свой домъ, да биятъ тия, що привеждаха глава предъ злобата имъ. Понесоха се нови писъци задъ нажеженитѣ стени... Еничеритѣ започнаха да повалятъ мъртви жени, де-

... И ТОЙ СЕ МЕТНА ВЪРХУ СТЕНАТА ...

ца и старци . . . . . Потекоха кърви . . . .
Това слиса всички.

— Кръвъ! Измама! — започнаха да викатъ нѣкои и хукнаха да бѣгатъ.

Но кжде? Едни се устремиха къмъ Герая — да го спасятъ, но не достигнаха до него. Женитѣ, привдигнали снаги, се борѣха до смъртъ да отърватъ отъ похитителитѣ невиннитѣ си рожби.

Изловиха другаритѣ на Герая. Вързаха и самия Герай войвода и го отведеха при пашата. Наскоро всичко утихна наново и крепостъта се укроти. До покрусенитѣ сърдца на китничани достига страшната мълва, че туй, което се бѣше излѣло досега върху главата имъ, бѣше пъклено дѣло на Меглена отъ близкото село Герена. Мълвата скоро стана горчива истина. Погнуса обхвана честнитѣ души предъ туй, съ което прегрѣши предъ цѣлия народъ момата. Отправиха ѝ отвредъ проклетия. Новината достигна и до Герая. Смръщи чело той и се замисли:

— Меглена? Мома отъ близката Герена? — и спомни си пирѣтъ, нощъта, когато той ѝ обеща своя съпруга да я **направи**, но забрави за нея **още сут-**

шиха никога да се не сродяватъ съ тѣхъ.

* *

* *

Изминаха се вѣкове, но никога не имъ подадоха ржка за миръ... Така предателството на Меглена — срамъ и за цѣлата Герена — предаваха си тѣ отъ поколѣние на поколѣние подъ помръкналия робски сводъ.

Веднѣжъ геренчани решиха да измолятъ прошка за грѣхътъ отъ миналото, да разтурятъ проклятието и да турятъ началото на нови дни... Да ги обедини пакъ еднаква скръбъ и еднаква радостъ.

Китничани, макаръ изненадани, се съгласиха на драга воля да се помолятъ на Господа да разтури проклятието и да тури край на враждата. . . Да даде своята благословия надъ тия, които щѣха наново да сродятъ Герена съ Китница. . . Още отъ вечеръта сватоветѣ поеа за Китница да отведатъ девойката и отрано да почнатъ веселбата въ Китница, кждето ги очакваха вече. Конетѣ бѣгаха напредъ, прѣхтѣха понесли се изъ равнината, ала коларътъ безъ да схване, че е отбилъ въ страни

конетѣ, застигна ги и въ мигъ връхлетѣ въ пресъхналото скоро блато. Колата задълба въ пропукалата се кора и като рало заора надоле...

Екна :

— Помощь! Помощь!

Ала като огромна уста земята се разтвори предъ занѣмѣлитѣ сватбари, които потънаха ведно съ момата... Почеренъ сякашъ стана мрака. Въ клонетѣ на орѣха изпърполи бухалъ. Месецътъ грѣеше безмълвно надъ страшната картина...

Уцѣлѣ отъ тая напасть само единъ, единственъ старецъ. Той падна на колѣно въ безлюдното поле и смутено промълви:

— Виждамъ, Господи, че голѣмъ грѣхъ е сторенъ. Строгъ си, Боже! За тоя грѣхъ, който ние, смъртнитѣ, простихме, Ти не даде прошка! Голѣмъ грѣхъ, Господи, сраменъ и позоренъ грѣхъ...

ОБЩЪ ИЗГЛЕДЪ НА КОНЕЗАВОДА „БОЖУРИЩЕ“
— АЕРОПЛАННА СНИМКА ПРЕЗЪ 1929. Г.

КОНЕЗАВОДЪ „БОЖУРИЩЕ“

Формиранъ презъ месецъ априлъ 1896. год. подъ името „Ремонтно конско депо Гурмазово — Горна-Баня“, презъ 1903 . е преименованъ въ „Конезаводъ Божурище“, подъ което име той съществува и сега. Земи му сж дадени отъ бившата такива на покойния князь Батембергъ въ землището на Горна-Баня и друга държавни въ околността на селата: Гурмазово, Волуекъ, Пролеша, Златуша и др.

Формирането му е резултатъ отъ грижитъ на Военното министерство за

снабдяване малката ни армия, наскоро следъ освобождението ни, съ мѣстни коне, въ връзка съ подобрене на родното коневѣдство, въпросъ, който е занимавалъ сѣщото министерство още отъ 1880. г.

Намира се на 13 клм. отъ София по шосето София—Сливница.

И. В. БОРИСЪ III, ЦАРЬ НА БЪЛГАРИТЪ, НАБЛЮДВА НАДПРЕПУСКАНЕТО НА КОНЧЕТА ОТЪ КОНЕЗАВОДА БОЖУРИЩЕ НА 28. II. 31. Г. — ТОДОРОВДЕНЬ, ПАТРОННИЯ ПРАЗДНИКЪ НА КОНЕЗАВОДА

Назначението на конезавода е да отглежда строеви яздитни коне за войската и по-специално такива за началстващите лица — офицери и подофи-

цери. По липса на ремонтни депа у насъ, засега той служи и като депо за доотглеждане на малки кончета до 4 годишна възраст, приплоди на армейски кобили, или купени отъ населението.

Конезаводътъ „Божурище“ е далъ своята данъ за бойната прослава на нашата конница, като много отъ приплодитѣ му сж станали жертва на вражески куршуми, летейки подъ храбритѣ си яздачи въ вихренитѣ атаки по Добруджанскитѣ, Македонски и Тракийски полета.

Съ земя отъ около 22,000 декара, при формирането му, днесъ конезаводътъ е останалъ едва съ около 16,500 дек. заедно съ дветѣ пасища „Петроханъ“ и „Златуша“. Останалата му земя е била отнета постепенно за други държавни нужди и върната на околното население.

Депото е формирано съ:

Жребци	13
Кобили-майки	65
Кончета до 4 г.	74

Или всичко: 152 коня.

Засега — 1933. г. конезаводътъ има:

Жребци-разплодници	10
Кобили-майки	130
Кончета до 4 г. въз.	370
Всичко	510 коня.

Отъ жребцитъ :

3 сж чистокръвни английски ;

4 полукръвни английски ;

2 арабски и

1 англо-арабски.

СВОБОДНО НАДБЪГВАНЕ НА 1 ГОДИШНИ КОНЧЕТА ОТЪ КОНЕЗАВОДА—ТОДОРОВЪ ДЕНЬ —
28. II. 1931. Г.

Презъ конезавода сж минали доста знаменити разплодници—жребци и конетъ, които той е давалъ на армията, най-

вече на конницата, по качество сж най-добритѣ, каквито конницата е получава-ла откждето и да е другаде. Доста-тъчно е да се разгледа отчета за про-изхода на конетѣ на кои и да сж конни състезания, откакто тѣ сж въведени въ нашата армия и ще се убедимъ, че най-голѣмъ брой коне, взели награди, сж били приплоди на „Божурище“. Из-вестни сж бившитѣ въ конезавода жреб-ци: „Гремо“, „Банорманъ“, „Банзап-ивъ“, „Трепо“, „Санъ-Петерналъ“, „Ву-стерширъ“, „Осмаръ“ и „Греми“, а отъ сегашнитѣ: „Емилиенъ“, „Верешкардъ“, „Ликвидаторъ“ и „Орестъ“, както и тѣх-нитѣ приплоди.

Всички конни офицери, ценятъ бо-журския конь и не ще преувеличимъ, ако кажемъ, че е идеалъ за всѣки отъ тѣхъ да се сдобие съ такъвъ конь.

Въ желанието си да допринеса за подобрене на родното коневѣдство, ко-незаводътъ дава ежегодно по 5 до 8 отъ най-добритѣ си 3—4 годишни жреб-чета на Министерството на земледѣлие-то и държавнитѣ имоти за разплодници (станционери), които се изпращатъ по селата за покриване на мѣстнитѣ кобили.

ПОЛЕЗНИ СВЕДЕНИЯ

КАКВО БИ КАЗАЛЪ КОНЬТЪ НА
СВОЯ СТОПАНИНЪ, АКО МОЖЕШЕ
ДА ГОВОРИ?

1. НЕ ме оставяй да живѣя въ тъмна, влажна и нечиста конюшна, съ неравенъ подъ, развалени ясли и таванъ, покритъ съ паяжини. Свѣтлината и чистотата ме радватъ и ми даватъ сила за новъ животъ.

2. НЕ мисли, че азъ мога да ямъ всѣкаква храна, дори и развалена.

3. НЕ ме оставяй безъ необходимата соль, но не ми давай повече, отколкото ми е нужно.

4. НЕ ми давай да пия студена, замърсена и застояла вода.

5. НЕДЕЙ оставя тѣлото ми да се покрива съ прахъ, струпей и нечистотии. Всѣки день чисти тѣлото ми, очитѣ ми, копитата ми, както и ти всѣки день се миешъ и почиствашъ. Не оставяй да ме безпокоятъ конски мухи.

Чистотата е четвъртъ, дори и половина отъ храната, която ми давашъ.

6. НЕ ми слагай юздечката, мощуна, седлото, хамутитѣ непочистени, защото ще ми причинятъ страдания и докаратъ болести. Винаги ги почиствай и оставяй на сухо мѣсто.

7. ОТНАСЯЙ се съ менъ добре — и азъ ще се отнасямъ така. И азъ разбирамъ добритѣ и лоши думи — не ме наказвай безъ причина.

Въ нѣколко статии ще обяснимъ, какъ бихме съ дѣла отговорили на молбитѣ на коня за негово и наше добро.

1. Въ насъ доскоро, па и сега въ нѣкои села, най-малко внимание се обръща на конюшната. Па и необходимо ли е толкова внимание? Нали ние въ нея затваряме добитъка си и го държимъ на топло? Колкото повече я опушимъ съ слама и вършини и отгоре покриемъ сѣщо съ тѣхъ, толкова по-добре ще се чувствува и живѣе въ нея добитъка. А вжтре? Вжтре смѣтатъ нѣкои достатъчно е да има ясли — сковани отъ каквито и да е дъски. А, че вжтре свободно ще се ширатъ свинетѣ и разхождатъ кокошкитѣ — това е доб-

ре и за насъ и за тѣхъ, така си мислимъ ние. Но така ли трѣбва да бжде всичко това? Коньтъ самъ моли и ако можеше да говори, той щѣше да ни отговори „не!“ Не така, мили ми стопанино! Не такава конюшна искамъ азъ, слабъ съмъ и боледувамъ, а често пжти и време, защото не че нѣмашъ възможность и не можешъ, а защото не знаешъ какъ да постжпишъ. Можешъ, ако желашъ и срѣдства имашъ. Иска се малко повече трудъ.

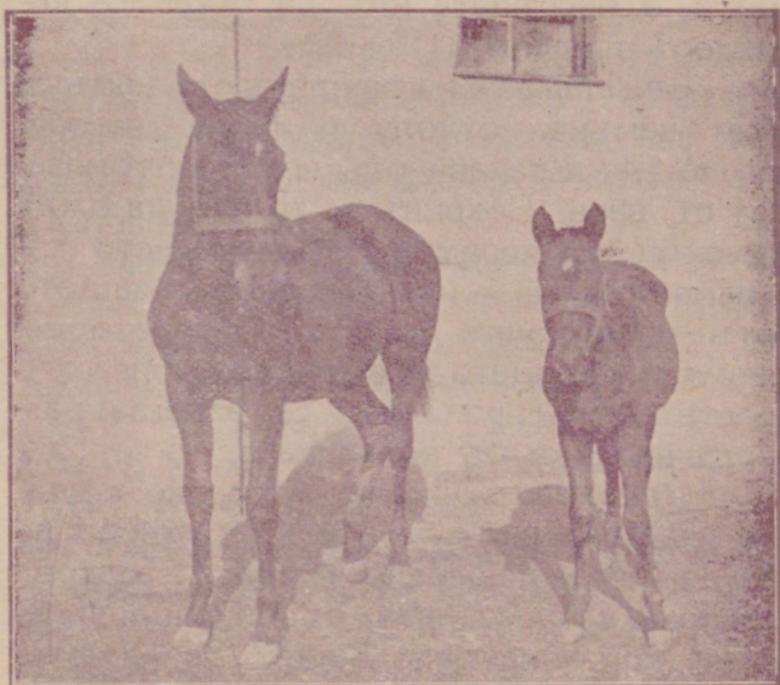
Конюшна. Това е домътъ на коня; въ него той живѣе постоянно. При построяването на конюшната трѣбва да обърнемъ внимание на мѣстото, на което ще я построимъ. То трѣбва да бжде високо и запазено отъ вѣтъръ. Почвата трѣбва да е здрава, въ смисълъ не бла- тиста и мочурлива. Ако е такава, тя трѣбва да се канализира и отсуши. Не бива да има заровени боклуци и умрѣли животни. Голѣмината на конюшната трѣбва да е съ огледъ да се събиратъ въ нея конетѣ ни, като си направимъ смѣтка, че на конь е нужно не повече отъ 2 м. широчина (завързанъ на ясли- та), а ако ще си вързваме и воловетъ

въ нея, то да си направимъ смѣтка тѣ да сж въ друго отдѣление, поне преградени, а не въ допиръ съ конетѣ. Конетѣ въ конюшната можемъ да връзваме въ два реда съ главитѣ къмъ стенигѣ, а посрѣдата имъ да оставяме коридоръ широкъ 1.50—2 м.

Стенитѣ се изграждатъ отъ камъкъ или камъкъ отдолу и тухла нагоре, а ако нѣма такава отъ керпичи, измазани съ варъ. Покривгѣтъ трѣбва да бжде покритъ съ керемиди. Покриването съ слама и шума е нездравословно, защото отъ изпаренията и отъ влиянието на дъжда, слънцето и вѣтъра покрива отъ растителенъ произходъ се разлага и разваля въздуха въ конюшната.

Вратата на конюшната, ако е малка — една, ако е голѣма 2, трѣбва да бжде висока 2—2½ метра и толкова широка, като се прави отъ две половини, отварящи се навънъ. Защо? За да може при нещастие, пожаръ, наводнение, земетръсъ бързо и безъ опасност отъ задрѣсване да изкараме добитѣка си. Спомнямъ си разкази на селяни въ село Любеново презъ земетръса въ Южна България презъ 1928. г. Оплаквахъ се,

че когато изврѣла вода и залѣла селото хората не могли да извадятъ добитѣка си или го извадили, но съ голѣми мѣжки само за това, че вратитѣ се отваряли навѣтре и се задрѣстили.

ДВЕ КОНЧЕТА НА ЕДНАКВА 8-МЕСЕЧНА ВЪЗРАСТЪ
ОТЪ МЪСТНА И ПОДОБРЕНА ПОРОДА

Прозорцитѣ се правятъ малки и то надъ главитѣ на коня — за да не пада свѣтлината въ очитѣ на коня. Конюш-

ната не трѣбва да бжде нито много свѣтла нито пѣкъ и тъмна.

Ясли. Яслиѣ е масата, на която се поставя храна на коня. Тѣ трѣбва да сж направени на височина най-много 1.20 см. отъ пода — размѣритѣ имъ да сж 30 см. дълбоки — широки отъ горна страна 40 см., а отъ долна—30 см.

Много низки ясли уморяватъ животното при храненето, много пѣкъ високи не му позволяватъ да се храни, освенъ това при низки ясли се разпилява храната и животното може да стѣпи въ тѣхъ. Яслиѣ се правятъ отъ дѣска, но може и отъ циментъ или каменни корита; тия отъ циментъ или каменни корита сж много практични като трайни, а сжщо и лесно се чистятъ.

Подътъ на конюшната се прави отъ калдърѣмъ. Здравъ е, но непрактиченъ, неравенъ е и студень. Циментовия сжщо е студень; и той, както и калдърѣмениятъ, поврежда копитата на коня, но той е най-добъръ при добра постилка. Подътъ отъ дѣски или гредоредъ е непрактиченъ като нетраенъ, а сжщо и като опасень при счупване и нараняване на животното. Освенъ това при такива по-

дове се събиратъ нечистотии, които развалятъ въздуха.

Глиненъ подъ — той сжщо не е много хигиениченъ, защото попива пикочьта и при изпарение разваля въздуха, но при добре тромбована глина (набита) той за насъ като най-евтинъ и лесно приготвяващъ се е най-пригоденъ.

Добре опушенитъ конюшни трѣбва да иматъ и вентилатори — тржби на тавана, излизаци презъ покрива, които при нужда да отваряме и провѣтряваме въздуха въ конюшната.

ЧИСТОТА ВЪ КОНЮШНАТА

Яслитъ на конюшната трѣбва преди всѣко даване храна на коня да се почиства отъ остатъцитъ отъ предидущата дадена и неизядена отъ коня. Коньтъ, когато яде, изчиства сѣното си. Той избира и замърсеното и разваленото, ако не е много гладенъ, оставя; освенъ това може да е имало и клечки, камъчета и пѣсъкъ, които оставатъ въ яслата и трѣбва да се изчистватъ. Ако не можемъ преди всѣко даване на дажбата да почистимъ яслата, то поне веднажъ

въ денонощието трѣбва да сторимъ това. Поне веднажъ въ седмицата пъкъ трѣбва да я измиемъ съ вода. Доброто стопанисване, чистене и преглеждане на яслитѣ ги запазва и тѣ ни служатъ дълго време, като не ставатъ причина за заболяване, одраскване и прожулване на добитака ни.

При хубаво време, поне веднажъ въ седмицата трѣбва да изчистваме конюшната отъ паяжини. Срамно е като влѣзе човѣкъ и види конюшната заприличала на изба, въ която хора съ години като че ли не сж влизали. А прахътъ и паяжинитѣ, които го задържатъ, сж разсадници на болести.

За провѣтряване на въздуха, освенъ съ вентилатора, при хубаво време трѣбва да се отварятъ вратитѣ и прозорцитѣ, но трѣбва да се внимава да не става течение. Коньтъ лесно простива и става жертва на нашето невнимание.

Всѣка вещь въ конюшната трѣбва да стои на опредѣлено мѣсто. Захвърлената лопата, вила, кошъ за плѣва или сѣно сж признаци за немарливостта на господаря, за която той скжпо ще заплати. Наранявания и механическитѣ по-

Ние лѣгаме ли на гола и изровена земя? Лѣгаме, но когато сме преуморени, а не по-малко страшна болестъ е и преумората.

Какво ни е нужно за постеля? — Слама. Имаме ли я ние? Имаме и то въ изобилие стига на време да я приберемъ и запазимъ. Много, много слама изостава по харманитѣ ни, но не я прибираме и не се погрижваме за постеля на конетѣ ни. Ако всѣка вечеръ засипваме по малко слама подъ конетѣ си и сутринъ я изнасяме и просушваме на открито предъ конюшната, не ще се изразходва много слама, а въ замѣна на труда ни ние ще имаме винаги отпочиналъ, бодъръ и работоспособенъ конь. Сламата, която ще употребяваме за постеля трѣбва да бжде суха, чиста, незамърсена и немухлясала, защото коньтъ, лежейки, може да яде отъ нея и заболѣе, ако тя е замърсена.

Тукъ ще спомена, че въ много наши обори свободно ходятъ разни домашни птици. Тамъ, презъ зимата като живѣятъ на топло и ровятъ въ топлия и прѣсенъ торъ, кокошкитѣ снасятъ. За птицитѣ добре, тѣ ще снасятъ и имаме до-

ходъ, а вредата? А замърсеното сѣно, което конътъ ще яде, ако го яде, разбира се, защото той предпочита да не яде, отколкото да яде мръсотии? А перушинкитѣ, които отпадатъ отъ тѣхъ? Стопанинътъ трѣбва да знае, че погълнати перушинки, замѣсени въ храната на коня, могатъ да докаратъ колики (коремоболъ) и неочакваната и скжпа за насъ загуба на хубавото и нужно животно. Не пушайте птици въ яхъра.

Това е и за свинетѣ — тѣ ровятъ, тѣ замърсяватъ. На първитѣ мѣстото е въ кокошарника, а на вторитѣ — въ свинарника.

Торътъ отъ коня не трѣбва никога да се оставя подъ него; той го цапа, мокри копита му и ги разваля. Торътъ поне всѣки день, ако не можемъ всѣки полудень, трѣбва да се изхвърля на торището, което трѣбва да бжде доста далечъ отъ конюшната. Застоялиятъ торъ се разлага, въ него се развъждатъ болести, отъ които страда коня, а мухитѣ, които се излюпватъ въ него? Влизали сте въ конюшна презъ лѣтото или края на есенята, въ която не е почиствано всѣки день или торището

е близо и лесно ли се опазвахте отъ отвратителното летене на мухитѣ по васъ? А, ако вие не можете се опази съ ржцетѣ си, при това тѣлото ви е покрито съ облѣкло, то какъ би се чувствалъ вързаниятъ конь, който съ мжка може да се пази съ постоянно ритане, шаване и махане съ опашката си?

РАЗНИ

▣ **БИБЛИЯТА** или нѣкои нейни части сж преведени на повече отъ 200 езици и наречия.

▣ **ТЕЛЕФОНЪ ВЪ ОКЕАНА.** Начиная отъ 19. априль пжтниците на най-голъмия френски параходъ „Илъ де Франсъ“ ще могатъ презъ време на пжтуването си въ океана да разговарятъ по телефона съ Нью-Йоркъ, Лондонъ, Парижъ, изобщо, съ който и да е градъ на Европа или Америка.

Въ всички първокласни каюти сж поставени телефонни апарати. Пжтникътъ, който иска да говори съ своя домъ въ Нью-Йоркъ или Парижъ, съобщава на телефонната централа въ парахода своя адресъ и номера на телефона си. Нѣколко минути по-късно той получава исканата връзка.

Извършенитѣ вече опити сж показали, че колкото и далече да се намира параходътъ, разговоритѣ сж съвсемъ ясни, като че ли събеседницитѣ разговарятъ въ единъ и сжщъ градъ.

▣ МЕДЪТЪ КАТО ЛЪКАРСТВО.

Лъковитостта на меда, особено при болеститѣ на дихателнитѣ и храносмила телни органи, по всѣка вѣроятностъ се крие, споредъ д-ръ Щайнеръ, въ етеричнитѣ масла, които се съдържатъ въ него. При астма (задуха), ако тя не е причинена отъ туморъ (буца, нарастъкъ) въ трахеята или въ нейнитѣ разклонения, а се дължи на набрани секреции (храчки и др.) или на частично разширение на бѣлодробнитѣ килийки, медътъ докарва сигурно подобрене, действайки като подбудителъ за всмукването на набралитѣ се секреции и още като подкрепително и засилваще сръдство върху отпусналитѣ се тъкани. Професоръ Осиандеръ нарича меда „истински приятелъ на дробоветѣ“.

Старитѣ народи не сж познавали по добро сръдство противъ болестта „натаръ“ отъ ечемичена изварка (декоктъ) съ медъ. Боерхавъ хвали неговитѣ разслабителни свойства, а Галенусъ е научилъ отъ единъ селянинъ употребата на меда, смѣсенъ съ сокъ отъ външни орѣхови обвивки, противъ възпаление на гърлото. Изварка отъ салвия (градин-

ски чай) съ медъ лѣкува успѣшно болестта на устата „aftae“, а служи още и за гаргара.

Отлично срѣдство противъ напукването на ржцетѣ е мазането имъ съ глицеринъ и после да се измиятъ съ медова вода (една лъжица медъ въ килограмъ вода).

Берлинскиятъ лѣкаръ д-ръ Шаумбургъ, следъ дълги изследвания върху захарта съобщава, че захарта, като действува направо върху нервната система, премахва усѣщанието на умора. Съ това, споредъ д-ръ Шлицъ, се обяснява физиологически сигурното действие на меда противъ безсънието.

▣ СУЕЗКИЯ КАНАЛЪ. Презъ канала сж минали презъ 1913. година 20,034,000 тона кораби, а презъ 1931. — 30,028,000 тона, отъ цѣлия този тонажъ, първиятъ имаме английски кораби: 12,052,000 и 15,624,000 тона.

Гл. ред. майоръ *Механджиевъ*, р. *Кара-Ивановъ*

Печатница на Армейския в.-изд. фондъ—София
89—1933

ПРОВЕРЕНА
1957 г.

СЪДЪРЖА:

	Стр.
1) Предъ новата годишнина	1
2) Черната граница на България	4
3) Възкресение Христово, отъ <i>Код. В.</i>	7
4) Великденъ, стихотворение отъ <i>П. Г.</i> . . .	11
5) Една славна годишнина, отъ <i>Вл. А. Карамановъ</i>	12
6) Иде день, отъ <i>Г. Ст. Аврамовъ</i>	19
7) Подъ Одринъ, отъ <i>Д. А.</i>	21
8) Разпни го! отъ <i>Д. Ч.</i>	30
9) Възкресение, стихотворение отъ <i>Д. Ра-левъ</i>	34
10) Китнишката крепостъ, разказъ отъ <i>К. Ив.</i>	35
11) Конезаводъ „Божурище“	61
12) Полезни сведения: Какво би казалъ коньтъ на своя стопанинъ, ако можеше да говори?	66
13) Разни	78